

Beszámoló a Magyar Közgazdasági Társaság 2017. évi vándorgyűlésének versenyképességi és felelős vállalatirányítás szakosztályainak szekcióüléséről*

Domokos Péter – Hausmann Róbert – Szarka Gábor

2017. szeptember 7. és 9. között 55. alkalommal került megrendezésre – ez alkalommal Egerben – a Magyar Közgazdasági Társaság (MKT) éves vándorgyűlése, amely a magyar közgazdászok egyik legjelentősebb hagyományával rendelkező és egyben legnagyobb éves konferenciája. A vándorgyűlés a nyitó és a plenáris ülések mellett összesen 17 szekcióülésnek adott otthont. A szakmai esemény főelőadója *Thomas J. Sargent*, a New York-i Egyetem közgazdasági Nobel-díjjal kitüntetett professzora volt. Az alábbiakban a Versenyképességi szakosztály, valamint a Felelős vállalatirányítás szakosztály szekcióüléseiről számolunk be.

A vándorgyűlésen az MKT versenyképességi szakosztálya idén második alkalommal tartotta szekcióülését, melynek kiemelt célja a közgazdasági figyelem ráirányítása a strukturális politikára. A versenyképességi szakosztály elméleti és gyakorlati megközelítésből egyaránt vizsgálja a témakört, amellyel érdemben hozzájárul a tartós felzárkózásról szóló hazai közgazdasági gondolkodás fejlődéséhez.

A versenyképességi szakosztály idei szekcióülésén három külföldi és három hazai előadást hallhattunk, amelyek a versenyképesség definíciója és módszertani kérdései mellett Magyarország, a KKE régió, valamint Ázsia versenyképességét vizsgálták különböző aspektusokból. Az eltérő dimenziókat bemutató előadások és a sokrétű megállapítások alátámasztják, hogy a versenyképesség nem értelmezhető egyféleképpen, továbbá azt is, hogy a sikeres gazdasági és társadalmi felzárkózásnak nem létezik egyetlen, egységes receptje, még ha sok esetben adaptálhatóak is egyes nemzetközi tapasztalatok. Az előadók között egyebek közt egyetértés mutatkozott abban, hogy a versenyképesség tartós növelésének legjobb módja a tudás- és innovációalapú fejlődés. Magyarországon a makrogazdasági számok oldaláról megfelelő alap mutatkozik a versenyképességi fordulat eléréséhez és így a tartós felzárkózás biztosításához.

* Jelen cikk a szerző nézeteit tartalmazza, és nem feltétlenül tükrözi a Magyar Nemzeti Bank hivatalos álláspontját.

*Domokos Péter a Magyar Nemzeti Bank junior elemzője. E-mail: domokosp@mnk.hu
Hausmann Róbert a Magyar Nemzeti Bank junior elemzője. E-mail: hausmannr@mnk.hu
Szarka Gábor a Budapesti Értéktőzsde Zrt. (BÉT) vezérigazgatójának szakmai titkára. E-mail: SzarkaG@bse.hu*

Tan Khee Giap, az Asia Competitiveness Institute társigazgatója, szingapúri professzor szerint a közepes fejlettség csapdájából való kikerüléshez központi szerepe van az államnak, elsősorban a gazdaságösztönző, a társadalmi kiegyenlítő és a politikai stabilizátor funkciókon keresztül. A hatékony állam *Christos Cabolis*, az IMD vezető közgazdásza szerint is nélkülözhetetlen. Emellett felhívta a figyelmet olyan tényezőkre is, mint az infrastruktúra, a gazdasági nyitottság, a szakképzett munkaerő rendelkezésre állása, valamint az ideális munkaerőpiaci környezet. *Arkadiusz M. Kowalski* lengyel professzor a stabil gazdasági fundamentumok mellett az önálló technológiák fejlesztésében látja a versenyképesség fenntartását, növelését. Ehhez azonban *Monostori László* professzor szerint technológiai korszakváltás szükséges Magyarországon. A magyar versenyképességi fordulathoz *Turóczy László*, az NGM helyettes államtitkára szerint nagyban hozzájárulhat az idén megalakult Nemzeti Versenyképességi Tanács. *Baksay Gergely* és *Horváth Gábor* az MNB szakértőiként a bankrendszer és a versenyképesség kapcsolatáról tartottak előadást, amelyben bemutatták a jegybankban újonnan kifejlesztett nemzetközi bankrendszeri versenyképességi indexet. *Sipos Zoltán* egyetemi tanár az oktatás minőségének és mérésének fontosságában, továbbá az egyetemeknek a diákok új generációjával és a vállalati szektorral való szoros együttműködésében látja a magyar versenyképesség javításának kulcsát.

Tan Khee Giap, az Asia Competitiveness Institute társigazgatója Ázsia és Szingapúr sikeres gazdasági modelljéről, a távol-keleti országok versenyképességéről, valamint a kutatóintézet versenyképességet mérő módszertanáról tartott előadást. Az Egyesült Királyságban doktorált szakértő a National University of Singapore professzora, és a csendes-óceáni gazdasági együttműködésért felelős szingapúri nemzeti tanács vezetője, s emellett több nemzetközi szervezet, többek között az ASEAN és az ENSZ számára ad tanácsokat, több mint 20 könyv főszerzője és a brit Competitiveness Review szerkesztői tanácsadó bizottságának tagja. Kutatási területei közé tartozik a megélhetési költség és a globális élhető városok index számítása, továbbá Kína, India és az ASEAN-országok (Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége) versenyképességének vizsgálata.

A szakértő szerint a kelet-ázsiai gazdaságfejlesztési modell alapja a (1) termelési, az (2) infrastrukturális és a (3) pénzügyi kihívások leküzdése, ami a közepes fejlettség csapdájából történő kitorést segíti elő, és a kelet-európai országok számára is helyes út lehet. Tan Khee Giap szerint e három kritérium sikeres teljesítéséhez és ezáltal a gazdasági felzárkózáshoz erős és felelős állami szerepvállalásra van szükség. Előadása alapján az állami szerepvállalásnak elsősorban a gazdasági ösztönző, a társadalmi kiegyenlítő és a politikai stabilizátor szerepekre kell koncentrálnia. A professzor hangsúlyozta a kkv-k szerepének fontosságát is a versenyképesség javításában, elsősorban a munkahelyteremtő képességük, rugalmasságuk, költség-hatékonyosságuk és innovációs képességeik kapcsán. A kutató bemutatta, hogy az

Asia Competitiveness Institute jelenleg egy kkv-kre vonatkozó termelékenységi és hatékonyságvizsgálati indexet fejleszt, amely képes lesz a versenyképességük mérésére. Külön kiemelte, hogy a kkv-kat államilag is támogatni kell a digitális előrelépésben, ennek elmaradása esetén ugyanis a multinacionális vállalatok jobb pozíciót fognak elérni. E gondolata kapcsán példamutató kezdeményezésként hivatkozott a magyarországi Növekedési Hitelprogramra is, kiemelve az MNB kkv-k támogatása érdekében tett lépésének jelentőségét. Gazdaságtörténeti visszatekintésként szóba került, hogy a szingapúri gazdaság strukturális transzformációja elsősorban az emberekre épített, a termelési láncokban való feljebb lépésre, majd pedig a high tech iparágak erősítésére. A versenyképesség alapjává az oktatás és az innováció vált.

Az Asia Competitiveness Institute által kifejlesztett versenyképességi mutató legfőbb előnye, hogy regionálisan is értelmezhető, objektív súlyozási módszert használ, ami segíti az egyes országok közötti térbeli és időbeli összehasonlíthatóságot. A több mint 100 alapmutatót felsorakoztató rangsor négy kategóriába és 12 alpillérbe sorolja a versenyképesség egyes dimenzióit, melyben a négy fő terület azonos súlyokkal szerepel.

Christos Cabolis, az IMD World Competitiveness Center vezető közgazdásza a versenyképesség mérésének módszertanáról és Magyarország versenyképességéről tartott előadást. Cabolis számos akadémiai funkciót töltött már be több egyetemen – többek között a Yale-n – és számos publikációja jelent meg versenyképességi témában. Jelenleg hitelminősítő szervezetek értékelésével, a kockázati-társaságok közötti verseny és specializáció kölcsönhatásával, valamint a bankok optimális méretével foglalkozik.

Cabolis előadásában hangsúlyozta, az államnak fontos szerepe van abban, hogy olyan környezetet teremtsen, amelyben a vállalatok magas hozzáadott értékű termékeket képesek előállítani. Elmondása szerint az értéklánc magas hozzáadott értékű fázisaiban való részvétel és a hatékonyság a vállalati profitabilitás egyik kulcs tényezője, amely elősegíti a munkahelyteremtést és a tartós felzárkózást egyaránt. A munkahelyteremtés oldaláról különösen kedvezően értékelte a magyar tapasztalatokat. A sikeres vállalatirányításnak szintén jelentős szerepe van a cégek növekedésében, de ezenfelül fontos a rendszeres megújulás és az innováció, továbbá a tehetségek felkutatása is.

Az országok versenyképességében nagy szerepet játszik a gazdasági nyitottság, amely Cabolis szerint korrelál a versenyképességgel. Minél nyitottabb egy gazdaság, annál jobb helyezést ér el a versenyképességi rangsorokban. 2017-ben az IMD World Competitiveness Center elemzése alapján a három legversenyképesebb állam Hong Kong, Svájc és Szingapúr volt. Az IMD felmérése szerint olyan tényezők járulnak leginkább hozzá Magyarország versenyképességéhez, mint a szakképzett munkaerő, a munkaerőpiaci környezet vagy a kereskedelmi kapcsolatok. Másfelől

olyan területeken fogalmaztak meg előrelépési lehetőségeket, mint például a kormányzati és üzleti hatékonyság. Az előadás végén bemutatásra került az IMD digitális versenyképességi rangsora is, melynek főbb pillérei a tudás, a technológia és a digitális felkészültség. A digitális kihívások kezelése keretében a rugalmasság és az adaptációs képesség növelésének, valamint az oktatás további fejlesztésének lehet jelentős szerepe.

Arkadiusz M. Kowalski, a Warsaw School of Economics Világgazdasági Kutatóintézetének professzora előadásában a visegrádi országok versenyképességét vizsgálta egy többdimenziós ökonometriai modellen keresztül. Kowalski a lengyel gazdasági minisztériumban is foglalkozott innovációs politikával és üzleti klaszterekkel, számos tudományos írást jegyez versenyképesség és nemzetközi gazdaságtan témakörökben, miközben közreműködött a lengyel versenyképességi jelentés összeállításában is. Előadásának fókuszában a visegrádi országok elmúlt, közel 30 évben mutatott gazdasági teljesítménye állt, amelynek legfőbb indikátoraként az egy főre jutó GDP-t nevezte meg. A poszt szocialista országok közül 1989 óta a legnagyobb felzárkózást Lengyelország hajtotta végre, amelynek egy főre jutó (PPP-alapú) GDP-mutatója az EU15 átlagának 38 százalékaról 65 százalékára emelkedett. Kowalski a gazdasági felzárkózás komponenseiként azonosítja a (1) gazdasági növekedést, az (2) árstabilitást, a (3) teljes foglalkoztatottságot és a (4) fiskális, valamint a (5) külső egyensúlyt, amelyeket összefoglalóan a „gazdasági teljesítmény pentagonaként” említi. A közgazdász különválasztja a makro-, illetve mikroszintű versenyképességet: előbbi a nemzeti adottságokon alapul, és a gazdaságpolitika által meghatározott, utóbbi pedig az üzleti környezet minőségén és a vállalatok versenyképességén keresztül értelmezhető.

Az előadó szerint a rendszerváltásokat követően a külföldi működőtőke beáramlása hozzájárult a V4 országok gazdasági felzárkózáshoz, amelynek dinamikus, tolvagyűrűző hatásai a gazdasági és a társadalmi dimenziókra is pozitívan hatottak. Az FDI-alapú beruházások elősegítették ugyan a régió technológiai felzárkózását, a jövőben azonban saját technológiák fejlesztése szükséges a versenyképesség fenntartása érdekében, egy tudás és innováció vezérelt gazdasági modell kiépítésére van szükség. A kutatás-fejlesztési irányok kijelölése (a kedvezményezett szektorok megnevezésén keresztül) egyrészt az állam központi (top-down) feladata, másrészt azonban alulról jövő (bottom-up) kezdeményezéseken alapul. Az innovatív (K+F alapú) ágazati együttműködések gyakorlati megjelenési formái a regionális klaszterek, amelyek elterjedése teremti meg a jövőben a versenyképes gazdaság alapját. Kowalski szerint a visegrádi országok között innovációs szempontból Magyarország kifejezetten kedvező pozícióval rendelkezik.

Monostori László, az Ipar 4.0 Nemzeti Technológiai Platform elnöke és az MTA SZTAKI igazgatója a versenyképességi fordulat eléréséhez lényeges technológiai korszakváltásról tartott előadást. A szakértő az MTA rendes tagja és a BME Gépészmérnöki

Karának egyetemi tanára. A Széchenyi-díjas és a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével kitüntetett Monostori László kutatási területe az intelligens gyártási folyamatok és rendszerek, a valós idejű kooperatív vállalatok, valamint a változások és zavarok kezelése a gyártási struktúrákban.

Az Ipar 4.0, vagyis a negyedik ipari forradalom magában foglalja a kiberfizikai rendszerek létrejöttét és elterjedését. A folyamat részeként a valóság és a virtuális valóság korábban nem létező integrációján alapulva a termékek teljes életciklusában az egész értéklánc új szintre emelt szervezését és szabályozását valósítják meg. Ez a ciklus az információk valós idejű rendelkezésre állásán alapszik. Ennek eredményeként új üzleti modellek jönnek létre, amelyek az egyre inkább individualizálódó ügyféligenyeket igyekeznek kiszolgálni. Monostori László szerint az Ipar 4.0 által nyújtott lehetőség kiaknázásához sok feladat van még Magyarországon is, ahol elsősorban a digitális kompetenciát fejlesztő oktatás, a vállalatok eszközparkjának megújítása és a kkv-k direkt, illetve indirekt támogatása jelenthet előrelépést.

A negyedik ipari forradalom nemzeti meghonosításának elősegítése érdekében minden iparilag fejlett ország stratégiákat dolgoz ki. Az ismertebbek közé tartozik az Industrie 4.0 német stratégia, a Made in China 2025 kínai program és a japán Industry 4.0, Society 5.0, valamint Robot Revolution Initiative kezdeményezések is. Magyarországon az Ipar 4.0 Nemzeti Technológiai Platform hivatott elősegíteni a negyedik ipari forradalom terjedését, amelyhez elsősorban a 2016-ben elfogadott Irinyi terv és az Ipar 4.0 stratégiában megfogalmazottak nyújtanak keretet. Monostori László bemutatta, hogy a tárgyalt folyamat részeként termelésinformatikai és termelésirányítási kiválósági központok jönnek létre, melyek feladata az innovációs folyamat felgyorsítása, a digitális ipari megoldások létrehozása, a magasán kvalifikált szakértők új generációjának kinevelése, valamint egy fenntartható és versenyképes gyártási ökoszisztéma kialakításának elősegítése.

A magyar kormány képviselőjében Turóczy László, a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) gazdaságtervezésért és versenyképességért felelős helyettes államtitkára a versenyképesség hazai aspektusairól, valamint az idén hazánkban megalakult Nemzeti Versenyképességi Tanács tevékenységéről tartott előadást. Turóczy László bevezetőjében kiemelte, hogy a versenyképesség hosszú távon a termelékenységi szinttel azonosítható, amely meghatározza a gazdaság növekedési ütemét. Közben a növekedés élénkítésének hagyományos gazdaságpolitikai eszközei kimerülni látszanak, a hangsúly egyre inkább a versenyképesség-alapú gazdaságpolitikára helyeződik. Az NGM helyettes államtitkára felhívta a figyelmet arra is, hogy hazánkban az alacsony bérszínvonal már nem lehet a versenyelőny forrása, a tartós felzárkózáshoz pedig magasabb hozzáadott értékű tevékenységek létrehozása és elterjedése szükséges.

A felzárkózási célok elérése érdekében a magyar kormány 2017 márciusában létrehozta a Nemzeti Versenyképességi Tanácsot (NVT), amely a szakmai párbeszéd elmélyítésére és a politikai döntéshozás szakszerű előkészítésére összpontosít a tárgyalási területen. Turóczy László hangsúlyozta, hogy az NVT az NGM (és a tagok) szakmai apparátusára és a tagok szakmai tekintélyére támaszkodó, konzultatív testület, amely – nem kötelező érvényű – javaslatokat fogalmaz meg a hazai versenyképesség javítása érdekében. A szervezet vizsgálatának és javaslatainak középpontjában eddig az üzleti szabályozási környezet, a versenyképes munkaerő biztosítása, illetve a gazdasági és társadalmi digitalizáció állt. Az NVT a jövőben a gazdaság „finomhangolását” követően strukturális kérdésekkel is foglalkozik majd (mint az oktatás vagy a termelékenység kérdésköre), amelynek során akár külsős szakértőkkel is bővítenék a szakmai fórumot.

Baksay Gergely és Horváth Gábor előadásukban a bankrendszer versenyképességének mérhetőségét vizsgálták, és beszámoltak a jegybankban újonnan fejlesztett bankrendszeri versenyképességi indexről. Az előadás első felében Baksay Gergely, az MNB versenyképességi területtel foglalkozó igazgatója azt fejtette ki, hogy miként hat a bankrendszer a versenyképességre, és milyen nézőpontokból vizsgálható ez. A bankok a pénzügyi erőforrások hatékony, hosszú távon fenntartható allokációja által képesek hozzájárulni a nemzetgazdaság tartós felzárkózásához. Ehhez egyfelől meg kell felelni az ügyféligenyeknek, másfelől a befektetők (bankrendszer tulajdonosai) számára is vonzóknak kell maradni. A bankrendszeri versenyképesség így két elkülöníthető szegmensben értelmezhető: a felhasználói és a befektetői oldalról. A két fél között azonban egyes esetekben érdekellentét állhat fenn. Az ügyfél alacsony kamatfelárat, számtalan bankfiókot és minél nagyobb versenyt szeretne, a profitorientált tulajdonos azonban a kisebb versenyben, magasabb felárakban és olcsóbb üzemeltetésben (azaz például kevesebb bankfiókban) érdekelt. Az MNB szakértői úgy gondolják, hogy az ellentét idővel oldódik, és hosszabb távon egymást erősítő tényezővé válhat a két megközelítés, a versenyképes bankrendszer pedig mindkét fél érdekeit egyszerre szolgálja. Az ügyfelek érdekeit szem előtt tartó bankrendszer hatására egyebek közt növekedhet a felhasználók köre, ami növeli a megtérülést és újabb befektetéseket tesz lehetővé. A nemzetközi versenyképességi felmérésekben megjelenik ugyan a pénzügyi közvetítés szerepe, de csak parciálisan, kiragadott szempontok szerint vizsgálva. Az MNB számára azonban fontos a szélesebb alapokon nyugvó nemzetközi összehasonlítás, ezért a rendelkezésre álló statisztikai adatok és felmérések alapján kifejlesztett egy, a felhasználói és a befektetői nézőpontot egyaránt figyelembe vevő, objektív alapokon nyugvó, az egész Európai Unióra kiterjedő bankrendszeri versenyképességi indexet.

Horváth Gábor vezető közgazdasági szakértő elmondta, hogy az index a felhasználói oldalról az elérhetőségre, a minőségre és az árazásra vonatkozó mutatókat veszi figyelembe. Befektetői oldalról pedig a bankrendszer tőkevonzó képességét kívánja

mérni a jövedelemezőségen, a növekedési lehetőségeken, a működési környezeten és stabilitáson, valamint az új technológiák elérhetőségén keresztül. Amennyiben Magyarország helyzetét vizsgáljuk az EU más országainak bankrendszerével összevetve, akkor az látható, hogy a finanszírozási oldalról elsősorban a lakossági hitelek árazásában, digitalizációban és a termékek elterjedtségében van lemaradása hazánknak. A tőkevonzó képesség oldaláról a hazai bankrendszernek főként a technológiai és a költséghatékonysági mutatói terén van szüksége javulásra. A hazai bankolást így a hatékonyságjavulás és a szemléletváltás tehetné leginkább versenyképesebbé. Mindemellett a váratlan innovációk bármikor felboríthatják az eddig megszokott rendet, így a fiatal generáció igényeit is figyelembe véve minden ágazatnak rugalmasan és előrelátóan kell alakítania a szolgáltatásait.

A versenyképességi szakosztály ülésének záró előadásában *Sipos Zoltán*, a Zsigmond Király Egyetem tanszékvezető tanára a *Szatmári Péterrel*, a Zsigmond Király Egyetem rektorával közösen jegyzett, magán-felsőoktatási intézmények versenyképességét vizsgáló kutatásának eredményeit mutatta be. Sipos Zoltán fő kutatási témái a nemzetközi marketingstratégiák, a turizmus posztmodern marketingje és a nemzetközi üzleti módszerek fejlődése. Legfontosabb publikációi a nemzetközi üzleti kapcsolattrendszer témakörében íródtak.

Az előadás során kritika fogalmazódott meg a felsőoktatás versenyképességének hazai mérési gyakorlatával szemben, ami nem megfelelő megközelítésben vizsgálja a hazai felsőfokú intézmények körét, illetve nem veszi kellőképpen figyelembe a kimeneti mutatókat. Sipos Zoltán véleménye szerint a hazai módszertan nem teszi lehetővé a hiteles nemzetközi összehasonlítást, és mivel a nemzetközi rangsorokban csak a legjobb magyar egyetemek szerepelnek, így a többi hazai intézmény teljesítményéről nem rendelkezünk reális képpel. A hazai gyakorlat elsősorban a bemeneti mutatókat vizsgálja (például: jelentkezők száma, felvételi ponthatárok), a kimeneti kritériumok közül azonban csak a kutatással kapcsolatos eredmények (például: publikációk, impakt faktor) jelennek meg, miközben a végzett hallgatók tudását, kompetenciáit, illetve elhelyezkedési lehetőségeit nem veszi figyelembe.

A szerző a magán-felsőoktatási tapasztalatai alapján javaslatokat fogalmazott meg a magyar felsőoktatás színvonalának javítása érdekében. Véleménye szerint az intézményeknek rugalmasan és gyorsan kell reagálniuk – kiemelten a Z generációval kapcsolatos – kihívásokra, nyitottaknak kell lenniük az új lehetőségekre, az innovációra, illetve folyamatos, operatív szintű kapcsolatot kell tartaniuk a piaci szereplőkkel, amire a duális képzési formák lehetőséget is biztosítanak. Ezek megvalósulásához szükséges egy stabil felsőoktatás-fejlesztési stratégia kidolgozása, amely az akkreditációs rendszer – a tanulási eredmények alapján történő teljesítmény mérésére épülő – reformjával biztosítja, hogy a végzett hallgatók rendelkezzenek a piaci igényeknek megfelelő kompetenciákkal.

A Felelős vállalatirányítás szakosztály először képviseltette magát önálló szekcióval. A szekció tematikája a vállalatok növekedése előtt álló kihívások bemutatása volt a családi vállalkozások generációváltása, illetve a tőzsdei jelenléttel járó felelős vállalatirányítási gyakorlatok példáján keresztül. A szekció levezető elnöke *Parragh Bianka*, a Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagja volt, aki nyitóbeszédében ismertette a megújult szakosztály által képviselt értékek fontosságát: a felelős vállalatirányítási gyakorlatok elterjedése jelentősen hozzájárul az ország versenyképességének növekedéséhez, hiszen a magas színvonalú és átlátható elvek mentén működő vállalatirányítás javítja a hatékonyságot, növeli a vállalatok értékét.

Az első blokkban a tőzsdén kívüli családi vállalatok előtt álló, generációváltással járó problémákat járták körül az előadók. *Madlena Tamás*, a Budapesti Értéktőzsde (BÉT) üzletfejlesztésért felelős vezérigazgató-helyettese előadásában bemutatta a BÉT piacfejlesztési törekvéseit a kkv-piacon. Míg Nyugat-Európában igen jelentős családi tulajdonban álló cégek képviseltetik magukat a tőzsdén, Magyarországon ez az arány elhanyagolható. A BÉT közel száz kétoldalú cégtalálkozót valósított meg, amely találkozók tapasztalata alapján az oktatásra (a londoni tőzsdével közös ELITE program) és a középtávú tőzsdei felkészítésre helyezték a hangsúlyt. A tőkepiaci ökoszisztéma kiépítése hosszú távon és szisztematikus elképzeléssel valósítható meg, amelyben a tulajdonos MNB támogató partner.

Madlena Tamás után *Boross Dávid*, a Felelős Családi Vállalatokért Magyarországon egyesület (FBN-H) társelnöke és egyben az Oázis Kertészet második generációs tulajdonos-vezetője mutatta be a generációváltás fontosságát a családi vállalkozások életében. A problémakör azért is fontos, mert a hazai GDP mintegy felét adó családi vállalkozások nagy részének alapítói ebben az évtizedben érik el 60–70-es éveiket. Az első generációváltást mindössze a vállalkozások egyharmada éli túl. Az FBN-H segítséget nyújt a tagoknak a tudatos tervezésben és a sikeres váltás megvalósításában.

Nagy Kálmán, a Concorde MB partnere a hazai közép- és nagyvállalatok gazdaságban betöltött súlyát (mintegy 2 ezer cég 250 milliárd HUF feletti EBITDA-val), valamint az átörökítendő vagyon jelentőségét mutatta be (mintegy 2 000 milliárd forint), amelynek megfelelő kezelője lehet a bizalmi vagyonkezelő. Jelenleg ez a piac igen fejletlen és inaktív Magyarországon. Amennyiben a bizalom, kiszámíthatóság és tapasztalat megfelelően javul, úgy hazánkban is megerősödhet a bizalmi vagyonkezelés.

Az előadásokat követő panelbeszélgetés során az előadók *Michaletzky Mártonnal*, a BÉT kibocsátói akvizíciók területének igazgatójával, valamint *Szabó András*sal, az iData alapító tulajdonosával kiegészülve a sikeres generációváltás mikéntjéről folytattak eszmecsere-t, a közönség aktív részvételével. Boross Dávid kiemelte a családi alkotmány fontosságát, amelyben a családi és vállalati szerepeket elkülönítik és tisztázzák a működés feltételeit.

A szünetet követő második blokkban elsőként *Nádasi Róbert*, a MasterPlast gazdasági igazgatója mutatta be a vállalat történetén keresztül azt a tudatos fejlődést, aminek során mindig is cél volt a tőzsdei megmérettetés. Külön hangsúlyozta a tulajdonosoktól elkülönült független külső szakmai igazgatóság jelentőségét, valamint a tőzsdei jelenléttel járó nyilvánosság szerepét abban, hogy a rendszeres közzétételek, befektetői kérdések és visszajelzések segítik a cég tulajdonosait a hosszú távú stratégia és jövőkép kialakításában, önnön vállalatuk megértésében.

Zsembery Levente, a Magyar Kockázati- és Magántőke Egyesület (HVCA) elnöke a kockázati befektetők céljait és elvárásait mutatta be. A kockázati befektetők hiteles sztorit keresnek (megfelelő piac, termék, menedzsment, motivációs struktúra), amelyhez „smart money”-t nyújtanak: tőkét, kapcsolatrendszert, támogatást, visszajelzést és a pénzügyi ismeretek fejlesztését. Az előadás zárógondolata a hazai cégek vállalatirányítási gyengéinek bemutatása volt.

Az előadásokat követő panelbeszélgetés során az előadókhoz csatlakozott *Bozsik Balázs*, a BÉT marketingigazgatója és *Wieland Zsolt*, az OTP Bank jogi igazgatója. A beszélgetés résztvevői a hazai tőkepiac fejlődésének lehetőségeit elemezték, amelyhez elengedhetetlen a kormányzati támogatás, a bizalom megteremtése, a megfelelő cégek kiválasztása, valamint a megfelelő tulajdonosi szemlélet kialakítása.

A vándorgyűlésre sikerült jól felépített tematikát kialakítani, izgalmas és hiteles szakmai előadókat megnyerni és a közönséget aktívan bevonni. Különösen a családi vállalkozások generációváltása volt az a téma, amely a legtöbb hallgatót megfogta. A szakosztály bemutatkozása sikeres volt, a remények szerint a közeljövőben újabb programokkal fog jelentkezni, aminek nyomán feltételezhető, hogy a szakosztály létszáma és aktivitása növekedni fog.

A szekció ülésén felmerült gondolatok a következő főbb pontokban, javaslatokban fogalmazhatók meg:

- A legjobb felelős, hazai vállalatirányítási gyakorlatok elterjedésének támogatása – amely gyakorlat nemzetgazdasági szinten növeli a versenyképességet: ez történhet akár ajánlások megfogalmazásával, minősítési rendszer meghatározásával vagy nemzetközi „best practice” példák ismertetésével, melyek mintaként szolgálhatnak.
- A hazai kis- és középvállalkozások sikeres generációváltása nemzetgazdasági érdek, amely már rövid- és középtávon is meghatározó versenyképességi tényező. Érdemes a kérdéskör gazdasági hatását jobban felmérni, cselekvési tervet meghatározni (a téma fontosságára való felhívás, kormányzati programok kidolgozása, kommunikáció).

- Lényeges olyan ágazatok kiemelt kezelése, melyek egyidejűleg tőke- és tudásintenzív tevékenységet folytatnak. Fontos lenne a monitorozás és célzott programokban testet öltő támogatás a K+F+I igény és rendelkezésre álló erőforrások bevonásához kapcsolódóan. Ez a vállalati kör a technológiai fejlődés által leginkább érintett, s a konzervatív finanszírozási szerkezet oldása lehetőséget teremtene a gyorsabb fejlődéshez, ösztönözné az innovációt.
- A tőkepiac fejlesztésnek fontossága. A tőkeági finanszírozás és ökoszisztéma kiépítése fejlesztendő terület, hozzájárul a dinamikus gazdasági növekedéshez, a finanszírozási szerkezet kiegyensúlyozottabbá tételéhez és a kkv-k generációváltásának elősegítéséhez, melyhez elengedhetetlen a tőkepiaci ismeretek célzott vállalati kör számára történő átadása.
- A BÉT-nek az edukációban és az ökoszisztéma kiépítésében jelentős szerepe van.
- A BÉT „tanácsadói” és „partneri” szerepben való megjelenése, ezirányú még tudatosabb kommunikáció.